

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра туризму та країнознавства

Горіна Г.О., Богатирьова Г.А., Снігур К.В., Желізняк А.В.

ПЕРЕДДИПЛОМНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність: 242 «Туризм»

Ступінь: магістр

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра туризму та країнознавства

Горіна Г.О., Богатирьова Г.А., Снігур К.В., Желізняк А.В.

ПЕРЕДДИПЛОМНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність: 242 «Туризм»

Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри туризму та країнознавства
Протокол № 9
від 15.03.2021 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 6
від «25» березня 2021 р.

Кривий Ріг
2021

УДК 378.22:338.48(072+076.6)
ББК 65.433я72
Г 67

Горіна, Г.О.

Г 67 Переддипломна (виробнича) практика: прогр. та метод. рек. [Текст] : для студ. спец. 242 «Туризм», ступінь магістр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. ТуганБарановського, каф. туризму та країнознавства; Г. Горіна, Г. Богатирьова, К. Снігур, А. Желізняк. – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2021. – 21 с.

Програму та методичні рекомендації складено відповідно до навчального плану підготовки магістра за спеціальністю 242 «Туризм». В методичних рекомендаціях сформульовані ціль та завдання практики, визначено і розкрито зміст практики, форми та методи контролю її проходження, зазначено вимоги до змісту та оформлення звіту та наведена послідовність підведення підсумків практики та критерії оцінювання її результатів.

ББК 65.433я72

© Горіна Г.О., Богатирьова Г.А.,
Снігур К.В., Желізняк А.В., 2021
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
2021

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Цілі і завдання переддипломної (виробничої) практики	8
2. Організація і керівництво переддипломною (виробничою) практикою...	8
3. Зміст переддипломної (виробничої) практики	10
4. Робоча програма переддипломної (виробничої) практики.....	13
5. Індивідуальні завдання.....	15
6. Інформаційні джерела.....	15
7. Форми і методи контролю проходження практики	15
9. Критерії оцінки якості практичної підготовки та підведення підсумків практики.....	17
Список рекомендованої літератури.....	19

ВСТУП

Інтеграція національного туристичного ринку до світового туристичного простору, розширення міжнародного співробітництва у галузі подорожей та туризму, розробка та реалізація в Україні міжнародних програм з розвитку туризму призводять до все більшого утвердження України на світовому туристичному ринку. За таких умов велике значення набуває підготовка кваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати не тільки на внутрішньому, але й на зовнішньому туристичному ринку.

Переддипломна (виробнича) практика спрямована на формування у здобувачів вищої освіти необхідного обсягу практичних знань та умінь, формування здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях, вміння використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів, вміння використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг.

Переддипломна (виробнича) практика передбачає ознайомлення із процесами надання туристичних послуг, формування туристичної пропозиції, управління підприємствами, зокрема дослідження системи організації й планування діяльності суб'єктів туристичної діяльності, аналіз маркетингової, виробничої й фінансової активності, оцінки ефективності роботи туристичного підприємства в цілому.

Програма і методичні рекомендації розроблені на основі Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти П ДонНУЕТ 05.02-01-2020.

Проходження переддипломної (виробничої) практики дозволяє забезпечити:

1) формування:

– **загальних програмних компетентностей:**

здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності;

уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі;

вільне володіння та здатність спілкуватися діловою англійською мовою в професійній діяльності;

уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальних проблемах розвитку туризму і рекреації;

дух підприємництва, креативність, бажання досягти успіху і самореалізовуватися;

здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

– **фахових програмних компетентностей:**

здатність використовувати понятійно-категоріальний апарат теорії сталого розвитку та методичний інструментарій для ідентифікації ефективного

вирішення актуальних соціально-економічних та екологічних проблем в сфері туризму та рекреацій;

розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності;

здатність використовувати теорію і методи інноваційного розвитку на різних рівнях управління;

здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві;

здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм розвитку сталого туризму;

здатність впроваджувати в практику міжнародний досвід рекреаційно-туристичної діяльності;

розуміння механізмів взаємодії суб'єктів світового та національного туристичного ринків і положень соціально-відповідального бізнесу в туризмі та рекреації;

здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку;

здатність до визначення стратегічних завдань у розвитку туристичного бізнесу;

здатність обґрунтовувати необхідність, визначати ефективні напрями цифрових трансформацій суб'єктів мікро- та макроекономічних рівнів в туризмі.

2) досягнення програмних результатів навчання:

здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію;

здатність використовувати інноваційні методи і технології в сфері туризму;

здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері рекреації і туризму;

практикувати використання іноземної мови у професійній діяльності;

діяти у полікультурному середовищі;

демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень;

приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування;

демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя;

ініціювати інноваційні комплексні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації;

здатність аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід забезпечення сталого розвитку туризму;

знання цифрових трендів, технології 3.0+, технології 4.0, перспективні напрями діджиталізації туристичного бізнесу, основ та ефектів функціонування

crm-, erp-систем;

застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур в сфері туризму;

обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів туристичного ринку, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;

оцінювати можливі соціально-економічні наслідки управлінських рішень в туризмі.

1. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

Переддипломна (виробнича) практика спрямована на формування необхідного обсягу практичних знань та умінь і передбачена у третьому семестрі освітньої програми «Туризм» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Метою переддипломної (виробничої) практики є узагальнення і вдосконалення здобутих здобувачами вищої освіти (здобувачі ВО) знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, а також набуття професійного досвіду.

У період проходження практики формуються професійні уміння і навички для підготовки та прийняття самостійно обґрунтованих організаційно-економічних рішень в реальних умовах господарювання, розвиваються творчі здібності.

Завданнями переддипломної (виробничої) практики є:

набуття досвіду використання на практиці основних положень туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;

поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок з організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг;

набуття навичок застосування у практичній діяльності принципів і методів організації та технології обслуговування туристів;

набуття досвіду розпізнавання міжкультурних проблем у професійній діяльності;

набуття навичок роботи зі статистичним матеріалом й використання його для виконання кваліфікаційних робіт;

набуття досвіду організаційної роботи в колективі;

набуття досвіду управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПЕРЕДДИПЛОМНОЮ (ВИРОБНИЧОЮ) ПРАКТИКОЮ

Загальні вимоги до організації та керівництва переддипломної (виробничої) практики визначено у Положенні про практичну підготовку здобувачів вищої освіти П ДонНУЕТ 05.02-01-2020.

Відповідальність за організацію, проведення практики та контроль її результатів покладається на гаранта освітньої програми.

Здобувачі ВО денної форми здобуття вищої освіти направляються на практику наказом першого проректора Університету, здобувачі ВО заочної форми здобуття вищої освіти – розпорядженням директора навчально-наукового інституту ресторанно-готельного бізнесу та туризму.

Наказом першого проректора про проведення практики здобувачів ВО денної форми здобуття вищої освіти або розпорядженням директора ННІ для проведення практики здобувачів ВО заочної форми визначається:

- місце та терміни проведення практики;
- контингент здобувачів ВО;
- керівники практики від Університету.

Керівниками переддипломної (виробничої) практики призначаються науково-педагогічні працівники кафедри туризму та країнознавства.

Викладач-керівник практики від кафедри туризму та країнознавства:

- формує індивідуальні завдання практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів в Університеті перед виїздом здобувачів ВО на практику: інструктаж про порядок проходження практики; надання практикантам необхідних документів;
- здійснює контроль за виконанням програми практики відповідно до строків її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам ВО під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для звіту;
- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів ВО про порядок надання звітів про практику;
- приймає захист звітів здобувачів ВО про практику, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів ВО, атестує їх і виставляє оцінку в індивідуальний план здобувача ВО.

Здобувачі ВО при проходженні переддипломної (виробничої) практики:

1) зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики від Університету методичні матеріали та отримати консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- вчасно і в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку. На початку практики здобувачі ВО повинні отримати інструктаж з охорони праці в галузі, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів;
- нести відповідальність за виконану роботу та її результати і показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік з практики;

2) мають право:

- на методичне та організаційне забезпечення практики від Університету та бази практики;
- на можливість отримання робочого місця згідно з програмою практики;
- на консультативну допомогу з боку керівників практики;

- на ознайомлення з установчими документами, фінансовою та статистичною звітністю підприємства тощо, якщо ці документи не містять комерційної таємниці підприємства;
- на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці.

3. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

При проходженні переддипломної (виробничої) практики в *організаціях, які надають туристичні послуги*, вивченню та дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика організації (структура наданих послуг за останні 3 роки, динаміка економічних показників діяльності, визначення причин їх змін тощо).

2. Організаційна структура підприємства (організаційно-управлінська структура, схема цієї структури, зв'язок між підрозділами підприємства, розподіл функціональних обов'язків та посадові інструкції працівників).

3. Зв'язки підприємства (постійні і основні партнери, умови роботи з ними, форма співробітництва підприємства з регіональними владними структурами, включаючи управління з питань туризму та курортів).

4. Основні напрямки діяльності підприємства (види діяльності, якими займається підприємство, динаміка обсягів реалізації комплексного туристичного продукту, туристичних послуг тощо).

5. Співробітництво з іноземними партнерами (форми співробітництва з іноземними партнерами, сфери спільної співпраці).

7. Діяльність на зарубіжних (вітчизняних) ринках (територіальна структура ринків збуту, на яких діє підприємство, вартісні обсяги реалізації на окремих ринках, їх аналіз протягом останніх 3 років, тенденції розвитку та їх причини, аналіз традиційних методів продажу та альтернативних варіантів діяльності на зарубіжних (вітчизняних) ринках, планування обсягів продажу в цілому та по ринках, договірні взаємовідносини з партнерами, проблеми їх регулювання, проблеми укладання та виконання міжнародних контрактів з наведенням конкретних прикладів).

8. Участь у виставках, ярмарках, включаючи міжнародні (цілі, які ставить підприємство, форми участі у ярмарках та виставках, витрати і доходи від участі у виставках, кількість та обсяги договорів, які були укладені на виставках та ярмарках, проблеми, які доводиться вирішувати підприємству в даній діяльності).

9. Фінансово-економічний стан підприємства (основні фінансові показники діяльності підприємства, їх динаміка за останні 3 роки).

10. Ступінь розвитку інформаційної системи підприємства (загальна схема документообігу підприємства, канали отримання зовнішньої інформації про ринки збуту, про конкурентів, про потенційних покупців та посередників тощо).

12. Конкурентні позиції підприємства на ринку (конкуренти, економічні та фінансові показники їх діяльності).

Під час проходження практики **здобувачів ВО повинні ознайомитися з:** історією створення та розвитку підприємства (статутними документами, напрямками діяльності тощо);

законодавчими і нормативними документами, які регламентують діяльність бази практики;

особливостями створення програм перебування для різних категорій споживачів у відповідності до контингенту, мети подорожі, виду ринку (міжнародного: закордонного та іноземного; внутрішнього туризму) та інших факторів

комп'ютерним забезпеченням, прикладними програмами для створення, просування на ринку та реалізації турпродукту підприємства;

процесами резервування та бронювання;

процесами організації туристичного обслуговування;

з організацією надання транспортних послуг, паспортно-візових послуг туристам;

з вимогами до складання фінансово-організаційного звіту про здійснення туристичної подорожі.

При проходженні переддипломної (виробничої) практики **в обласних управліннях (департаментах) з питань розвитку туризму** вивченню та дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика управління (сфера діяльності управління, його організаційна структура (схема структури та зв'язки між підрозділами управління, функціональні зв'язки з іншими регіональними органами управління, функції, розподіл функціональних обов'язків та посадові інструкції працівників управління).

2. Міські та обласні програми розбудови та розвитку інфраструктури ринку туристичних послуг, програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у туристичній галузі, програми сприяння зайнятості населення у туристичній галузі, програми формування туристичного іміджу міста, програми розвитку місцевих рекреаційно-курортних комплексів, програми раціонального використання природоохоронних території та заповідників, джерела їх фінансування.

3. Інвестиційне забезпечення розвитку туризму в області (загальний обсяг та структура інвестиційних ресурсів області, структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування, потреба в інвестиційних коштах та інвестиційні пропозиції, включаючи іноземні, аналіз їх динаміки, ефективність інвестиційних вкладень, включаючи іноземні інвестиції, діяльність управління щодо поживлення інвестиційних потоків, запровадження новітніх технологій, їх вартість та ефективність, кількість та галузева структура підприємств з іноземними інвестиціями, фактори, які вплинули на їх формування та розвиток).

4. Співробітництво з іноземними партнерами у сфері туризму (форми співробітництва з іноземними партнерами, сфери спільної співпраці, економічний вплив на основні показники розвитку області та роботи підприємств, обсяги та динаміка торговельних операцій між партнерами за останні 3 роки, отриманий передовий досвід, інформація, технології тощо).

5. Співробітництво з міжнародними організаціями та професійними спілками, асоціаціями з метою обміну досвідом, участь у міжнародних програмах, проектах, вивчення та аналіз досвіду роботи установ, організацій з розбудови туристичної сфери.

6. Оцінка можливостей по накопиченню туристичного потенціалу (забезпечення області, міста організаційно-економічними (туристична інфраструктура, нормативно-правова база тощо); соціально-економічними (рівень доходу, життя, освіти населення, чисельність та структура населення); природно-кліматичними (природно-географічний потенціал, природно-кліматичні умови) та культурно-історичними чинниками розвитку туризму).

7. Оцінка розвитку інформаційного забезпечення управління (департаменту) - загальна схема документообігу управління, канали отримання зовнішньої інформації, оцінка ступеня забезпечення необхідною інформацією спеціалізованих підрозділів управління, вплив інформаційної системи на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств та регіону в цілому, перспективи її розвитку та вдосконалення.

При проходженні переддипломної (виробничої) практики **в закладах культури та мистецтва** вивченню і дослідженню підлягають наступні питання:

1. Загальна характеристика закладу культури та мистецтва (організаційна структура, зв'язки між підрозділами, їх функції, розподіл функціональних обов'язків та посадові інструкції).

2. Відпрацювання вмінь та навичок практичної та дослідницької роботи профільної спеціалізації на основі аналізу діяльності закладу культури та мистецтва; формування умінь пояснювати механізми появи та розвитку типових явищ регіональної культурної спадщини на основі аналізу культуротворчого середовища туристичного продукту.

3. Вивчення особливостей діяльності закладу культури та мистецтва щодо розвитку туристичної дестинації шляхом організації та сприяння у проведенні фестивалів, ярмарок, конкурсів, концертів, виставок тощо.

4. Організація та участь у туристичних виставках і ярмарках, включаючи міжнародні (цілі, які ставлять заклади культури та мистецтва, форми участі у ярмарках та виставках, витрати і доходи від участі у виставках, кількість та обсяги договорів, які були укладені на виставках та ярмарках, проблеми, які виникли під час цієї роботи, ефективність виставок та ярмарок).

5. Накопичення досвіду соціокультурної взаємодії шляхом трансформацій індивідуальних і колективних культурних практик в закладах культури та мистецтва та набуття соціокультурної ідентичності, створеної в результаті розробки власних туристичних програм.

6. Можливість вивчення ідентичності й унікальності місцевого туристичного середовища, виявлення специфіки культурних практик туризму на локальному рівні.

7. Усвідомлення можливостей зміни класичних принципів вивчення туристичних практик і розробка та оволодіння технологіями накопичення вражень у культурному просторі туристичної дестинації закладу культури та мистецтва.

Отримані під час проходження практики дані треба систематизувати для подальшого аналізу.

4. РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

Задачі та обов'язки здобувачів ВО під час проходження переддипломної (виробничої) практики наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 - Робоча програма практики

Задачі	Обов'язки
1. Ознайомлення із статутними документами підприємства	Ознайомитись з загальними положеннями Статуту, метою та предметом діяльності підприємства, визначити його правовий статус, основні принципи діяльності суб'єкта господарювання
2. Ознайомлення із законодавчо-нормативною і інструктивною документацією	Ознайомитись з законодавчою, нормативною та інструктивною документацією, що регулює роботу підприємства, з нормативними актами, які регулюють діяльність підприємства у сфері туристичного бізнесу
3. Ознайомлення із структурою підприємства	Ознайомитися з організаційною структурою підприємства, його функціональними підрозділами, з професійними та функціональними обов'язками менеджерів
4. Ознайомлення з технологічними процесами туристичної діяльності підприємства	Ознайомитися з порядком роботи технологічних служб з документами, з процесом бронювання туристичного продукту та окремих послуг, з методами обслуговування туристичних груп
5. Вивчення сучасних форм і методів надання туристичних послуг	Ознайомитися з основними формами надання туристичних послуг на підприємстві
6. Вивчення порядку складання договорів на обслуговування туристів, а також оформлення всієї документації на туристичному підприємстві	Розглянути документи щодо оформлення внутрішньої звітності, вхідної та вихідної документації з організації туристичних подорожей. Ознайомитись з технологією: підготовки листа-замовлення, отримання підтвердження про бронювання; підготовки і розповсюдження рекламних матеріалів; підготовки бланків і оформлення квитків; підготовки бланків страхових полісів і повідомлень страхової компанії про терміни поїздки; оформлення комплексу документів, необхідних для проходження митного і прикордонного контролю

Задачі	Обов'язки
7. Вивчення законодавчо-нормативної та інструктивної документації щодо здійснення туристичної діяльності	Уявити порядок оформлення і зміст документів, необхідних для отримання ліцензії на туроператорську (турагентську) діяльність. Встановити основні положення посадових інструкцій директора, менеджера туризму за видами
8. Дослідження участі підприємства в національних і міжнародних організаціях	Визначити сферу та зміст діяльності певного кола спеціалізованих об'єднань міжнародного та зарубіжного рівня, що представляють інтереси виробників туристичного продукту.
9. Ознайомлення з рекламною діяльністю туристичного підприємства	Дослідити рекламне законодавство України. Ознайомитись з методами реклами
10. Вивчення нормативної бази діловодства в туризмі	Навчитися визначати призначення, склад організаційно - розпорядчих документів та особливості їх підготовки. Ознайомитись з технологією: проходження, виконання та реєстрації документів; систематизацією документів та їх зберігання; документування рекламної діяльності. Ознайомитись з документацією: правила службового листування, правила оформлення та ведення особових справ. Проаналізувати основні вимоги до оформлення посадових інструкцій працівників туристичних агенцій, екскурсійних бюро та туристичних операторів
11. Ознайомитись з порядком укладання договорів в туризмі	Ознайомитись з технологією: складання договору з постачальниками послуг, з реалізаторами послуг (турагентами)
12. Складання заявок на індивідуальні і групові тури	Здійснити оформлення заявок на туристичний продукт для групи з урахуванням можливої знижки і для індивідуального туриста
13. Засвоєння технології укладання договору на туристичне обслуговування	Уявити порядок складання договору про надання турпослуг: предмет договору, перелік послуг, порядок розрахунків, загальні умови (інформація про програму перебування, маршрут туру, умови безпеки, порядок зустрічі, супроводу і провідів туристів, мінімальна кількість туристів в групі)
14. Засвоєння технології видачі ваучера і туристсько-екскурсійної путівки	Уявити порядок виписування і видачі ваучера та особливості його заповнення залежно від кількості туристів
15. Дослідити участь підприємства у виставковій діяльності	Проаналізувати виставки, в яких туристичне підприємство брало участь
16. Набуття навичок формування іміджу підприємства	Визначити цілі і завдання публік релейшнз на досліджуваному підприємстві. Дати практичні рекомендації щодо зв'язків із громадськістю в туристичній сфері
17. Набуття навичок рекламної діяльності	Організувати рекламну кампанію. Розробити рекламний бюджет і рекламні звернення
18. Виконання індивідуального завдання	Виконати і оформити індивідуальні завдання, зібрати матеріали у рамках наукових досліджень та надати їх для перевірки керівникам практики
19. Підготовка звіту	Виконати й оформити звіт з практики

Перелік задач може змінюватися в залежності від підприємства бази-практики.

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання розробляється керівником практики від кафедри туризму та країнознавства і видається кожному здобувачу вищої освіти перед виїздом на практику.

Метою індивідуального завдання є:

- набуття здобувачами ВО навичок самостійної роботи зі збору, обробки практичного матеріалу та узагальнення її результатів шляхом підведення підсумків та внесення пропозицій;
- стимулювання прагнень здобувачів ВО до науково-дослідної роботи;
- формування власної думки при оцінці конкретних господарських або виробничих ситуацій, економічних явищ та процесів та прийнятті управлінських рішень.

Тематика індивідуальних завдань формується відповідно до тематики науково-дослідних робіт кафедри туризму та країнознавства, особистих наукових інтересів здобувачів вищої освіти.

Здобувач вищої освіти, який не має індивідуального завдання, до практики не допускається. Відповідальність за завчасне отримання індивідуального завдання покладається на здобувачів вищої освіти.

Виконане індивідуальне завдання, оформлене згідно даних Методичних рекомендацій, включається до звіту.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Для досягнення мети практики із організації туристичної діяльності і складання звіту здобувач ВО має використовувати такі джерела інформації:

1. Законодавча та нормативна документація.
2. Статут підприємства.
3. Положення про функціональні підрозділи.
4. Посадові інструкції фахівців структурних підрозділів.
5. Організаційно-розпорядчі документи, накази, інструкції.
6. Договори з іноземними партнерами.
7. Сайти підприємств в мережі Інтернет.
8. Форми бухгалтерської та статистичної звітності.
9. Інша довідкова література, що наведена у Переліку рекомендованих джерел даних Методичних рекомендацій, або підібрана самостійно.

7. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Контроль за практикою здобувачів вищої освіти націлений на забезпечення своєчасності та належної якості виконання програми практики.

Контроль за проходженням практики з боку кафедри туризму та

країнознавства здійснюється керівником практики від кафедри та гарантом освітньої програми. Він має на меті виявлення та ліквідацію недоліків та надання допомоги здобувачам вищої освіти при виконанні програми практики.

Керівник практики від кафедри туризму та країнознавства здійснює перевірку проходження практики здобувачів вищої освіти. У випадку неодноразових зауважень або грубих порушень окремі здобувачі вищої освіти можуть бути відсторонені від проходження практики з наступним повідомленням про це адміністрації навчально-наукового інституту для прийняття відповідних заходів.

При наявності порушень здобувача вищої освіти режиму праці на підприємстві, невиконання завдань практики, керівник практики від кафедри передає інформацію про це в дирекцію навчально-наукового інституту і на кафедру для прийняття адміністративних заходів.

Основними формами контролю переддипломної (виробничої) практики є: попередній контроль, поточний контроль, заключний контроль.

Попередній контроль здійснюється під час підготовки здобувачі вищої освіти до проходження практики (на виробничій нараді). При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, а також здобувачам вищої освіти видаються направлення на бази практики, індивідуальні завдання та програми практики і оголошуються їх обов'язки під час проходження практики.

Поточний контроль з боку керівника практики від кафедри, гаранта освітньої програми, дирекції та ректорату здійснюється під час бесід зі здобувачами вищої освіти у дні, встановлені кафедрою для консультування.

Заключний контроль проводиться під час перевірки, оцінювання та захисту звіту (у розширеній та анотованій формах) з практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання переддипломної (виробничої) практики.

Форма звітності здобувачі вищої освіти за практику – це подання звіту. Звіт готується відповідно до програми та методичних рекомендацій у розширеній та анотованій формах.

Розширений звіт в електронному вигляді засобами платформи Moodle подається на рецензування викладачу-керівнику практики від кафедри туризму та країнознавства. Після доопрацювання та остаточного погодження з ним звіт у анотованій формі друкується та подається на захист не пізніше ніж за два дні до закінчення практики.

Анотований звіт з переддипломної (виробничої) практики повинен бути підписаний керівником від бази практики та містити: титульний аркуш, викладення актуальності проходження переддипломної (виробничої) практики в умовах базового підприємства, її мети та завдань, узагальнення результатів дослідження кожного рекомендованого у робочій програмі практики напряму діяльності базового підприємства та результати виконання індивідуального завдання. Обсяг анотованого звіту не має перевищувати 10 сторінок з урахуванням титульного аркушу та він не може містити додатків. Відсутність

анотованого звіту у друкованій формі унеможливилює отримання здобувачем вищої освіти залікової оцінки із практики.

Керівник практики від кафедри туризму та країнознавства підписує анотований звіт з оцінкою на основі оцінювання розширеного звіту із врахуванням відповідей на запитання під час його погодження, за наявності – з врахуванням характеристики керівника практики від підприємства.

Результат практики вноситься викладачем-керівником практики в відомість і індивідуальний план здобувача вищої освіти.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму переддипломної (виробничої) практики без поважних причин, відраховується з Університету.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Заключним етапом практики є захист складеного звіту, який проводиться у формі співбесіди. За наслідками захисту виставляється диференційована оцінка (табл. 8.1, 8.2).

Таблиця 8.1 – Шкала оцінювання переддипломної (виробничої) практики

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

До захисту звіту допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, своєчасно подали звіт за установленим зразком і отримали позитивну характеристику від підприємства-базису практики.

Залік за практику виставляється на підставі:

оцінки результатів роботи, яка подана керівником практики від підприємства, на якому здобувач вищої освіти проходив практику;

оцінки за оформлення звіту;

презентації здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;

відповідей на запитання членів комісії з прийому заліку за практику.

Таблиця 8.2 – Критерії оцінювання проходження практики

Оцінка			Критерії оцінювання проходження практики
Національна шкала	Шкала ECTS	100-бальна шкала	
5, «відмінно»	A	90-100	Одержує здобувач вищої освіти, який змістовно розкрив усі програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, при захисті

			продемонстрував одержані знання і навички
4, «добре»	B	80-89	Одержує здобувач вищої освіти, який змістовно розкрив програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, але при захисті помилявся у відповіді на поставлені запитання
	C	75-79	
3, «задовільно»	D	70-74	Одержує здобувач вищої освіти, який в своєму звіті при розкритті програмних питань припустився незначних помилок, в оформленні звіту є недоліки, при захисті роботи на поставлені запитання не було дано конкретних відповідей
	E	60-69	
2, «незадовільно»	FX	35-59	Одержує здобувач вищої освіти, який не розкрив програмні питання, не дотримався вимог щодо оформлення звіту та при відповіді на запитання припускався значних помилок

Результат заліку за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний план здобувача вищої освіти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

I. Основна література

1. Герасименко В.Г., Галасюк С.С. Організація надання туристичних послуг: навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2014. 242 с
2. Організація туризму: навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. Я. Брича ; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 447 с.
3. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Мандюк Н.Л. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. - К.: "Центр учбової літератури", 2017. 544 с
4. Левицька І.В. Економіка туризму: навчальний посібник / І. В. Левицька, А. О. Климчук, Д. І. Басюк, Г. М. Тарасюк, О. С. Москвічова Житомир: Державний університет "Житомирська політехніка", 2020. 488 с

II. Нормативно-правові акти

5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Закон України «Про Туризм». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
7. Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 № 2026-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>
8. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
9. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/249826501>
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. ДСТУ ISO 13810:2016 (ISO 13810:2015, IDT) - Туристичні послуги. Промисловий туризм. Надання послуг. URL: <https://www.iso.org/standard/54306.html>
12. ДСТУ ISO 18065:2016 (ISO 18065:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Туристичні послуги, що надають на природоохоронних територіях. Вимоги. URL: <https://www.iso.org/standard/61250.html>
13. ДСТУ ISO 17680:2016 (ISO 17680:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Таласотерапія. Вимоги до послуг. URL: <https://www.iso.org/standard/60244.html>
14. ДСТУ ISO 13009:2016 (ISO 13009:2015, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Вимоги та рекомендації з експлуатації пляжу. URL: <https://www.iso.org/standard/52329.html>

15. ДСТУ ISO 13687:2016 (ISO 13687:2014, IDT) - Туризм та пов'язані з ним послуги. Яхт-гавані. Мінімальні вимоги). URL: <https://www.iso.org/standard/54284.html>

16. ДСТУ ISO 13687:2016 (ISO 13687:2014, IDT) - Туризм пригодницький. Системи менеджменту безпеки. Вимоги [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/54857.html>

17. ДСТУ ISO/TR 21102:2016 (ISO/TR 21102:2013, IDT) - Туризм пригодницький. Лідери. Особиста компетентність [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/54859.html>

18. ДСТУ ISO 21103:2016 (ISO 21103:2014, IDT) - Туризм пригодницький. Інформація для учасників [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/54861.html>

III. Інформаційні ресурси

19. Міністерство культури та інформаційної політики. URL: <https://mkip.gov.ua/>

20. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua>

21. Офіційний веб-портал Верховної ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

22. Офіційний веб-сайт Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

23. Українське агентство зі стандартизації ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» URL: <http://www.uas.org.ua>

24. Національна туристична асоціація України URL: <http://www.ntoukraine.org/>

Навчальне видання

**Горіна Ганна Олександрівна, д.е.н., доцент
Богатирьова Галина Андріївна, к.пед.н., доцент
Снігур Катерина Володимирівна, асистент
Желізняк Анна Василівна, директор туристичного агентства «Дольче
Віта» (ФОП Желізняк Анна Василівна)**

Кафедра туризму та країнознавства

ПЕРЕДДИПЛОМНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність: 242 «Туризм»
Ступінь: магістр

Формат 60x84/8. Ум. др. арк.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м.Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкту видавничої
Справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.